dr inż. Katarzyna Pawlewicz

Katedra Geografii Społeczno-Ekonomicznej

Instytut Gospodarki Przestrzennej i Geografii

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Olsztyn, 14 października 2024 r.

Opinia promotora pomocniczego

dotycząca rozprawy doktorskiej Pani mgr Patrycji Szarek-Iwaniuk

pt. „Partycypacja społeczna i Partycypacyjne Systemy Informacji Geograficznej w kształtowaniu przestrzeni"

Przedłożona przez Panią mgr Patrycję Szarek-Iwaniuk rozprawa doktorska koncentruje się na problematyce partycypacji społecznej oraz Partycypacyjnych Systemów Informacji Geograficznej (PPGIS) w kontekście procesu kształtowania przestrzeni.

Partycypacja społeczna to aktywne i świadome uczestnictwo obywateli w procesach decyzyjnych dotyczących spraw publicznych, mających wpływ na ich życie i otoczenie. Stanowi ona także istotny element planowania przestrzennego, a rosnący poziom cyfryzacji i rozwój e-administracji otwierają nowe możliwości angażowania obywateli w ten proces. Jedną z takich możliwości jest zastosowanie PPGIS, w których istotne miejsce zajmuje geoankieta. W przedłożonej pracy jest ona przedstawiona wielowątkowo, stanowiąc zarówno przedmiot badań, jak i narzędzie badawcze oraz źródło danych.

W rozprawie Autorka sformułowała dwa główne cele badawcze. Pierwszy z nich ma charakter aplikacyjny i dotyczy opracowania oraz implementacji uniwersalnego modelu postępowania, opartego na konstrukcji i wieloetapowym testowaniu narzędzia badawczego, jakim jest kwestionariusz geoankiety. Drugi cel koncentruje się na zbadaniu roli, znaczenia oraz postrzegania partycypacji społecznej oraz zastosowanych w niej Partycypacyjnych Systemów Informacji Geograficznej (PPGIS) w kształtowaniu przestrzeni.

Przedłożona praca, z wyłączeniem spisów literatury, tabel, rycin i załączników, składa się z ośmiu rozdziałów. Obejmuje część wprowadzającą do tematu, tło teoretyczne, część badawczą oraz wyniki badań wraz z dyskusją, podsumowaniem, rekomendacjami i wnioskami. Do pracy dołączono także streszczenie w języku polskim i angielskim. Na uwagę zasługuje bogaty spis literatury w języku polskim i angielskim, który obejmuje istotne pozycje dotyczące zarówno części teoretycznej, jak i metodycznej pracy, a także dogłębnej dyskusji otrzymanych wyników. Układ pracy jest odpowiedni, a porządek i treść poszczególnych rozdziałów są koherentne i zgodne z podjętym tematem oraz celami badawczymi. Praca napisana jest poprawnym językiem i utrzymana na dobrym poziomie edytorskim.

We wprowadzeniu Autorka uzasadnia potrzebę podjęcia tematu badań nawiązując do dotychczasowego stanu wiedzy oraz precyzuje cele pracy, pytania i hipotezy badawcze. Rozdział drugi stanowi tło teoretyczne dla prowadzonych badań, w którym Autorka dogłębnie analizuje istotę partycypacji społecznej oraz Partycypacyjnych Systemów Informacji Geograficznej (PPGIS). Omawia główne uwarunkowania rozwoju, nawiązując także do aspektów prawnych oraz wskazuje zalety, problemy i ograniczenia procesów partycypacji społecznej oraz zastosowania PPGIS. W rozdziale trzecim przedstawia metodykę prowadzonych badań. Charakteryzuje zastosowane metody i narzędzia badawcze oraz szczegółowo omawia procedurę opracowania modelu budowy i testowania kwestionariusza geoankiety z uwzględnieniem jego etapów oraz uczestników badań. Rozdział ten zawiera także charakterystykę obszarów badawczych (Olsztyn, Ostróda), które posłużyły do

przetestowania opracowanego modelu. Kolejne rozdziały (czwarty, piąty i szósty) przedstawiają wyniki badań przeprowadzonych przez Autorkę. Mają one niewątpliwie charakter aplikacyjny, stanowiąc punkt wyjścia do dalszych, szczegółowych badań oraz cenne źródło wiedzy dla innych badaczy i przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego na różnych szczeblach administracyjnych. Rozdział czwarty dotyczy implementacji modelu postępowania opartego na budowie i testowaniu kwestionariusza geoankiety. Zawiera nie tylko szczegółowe omówienie wyników poszczególnych etapów badań, ale także cenne wskazówki dla badaczy planujących przeprowadzenie podobnych analiz. Rozdział piąty ocenia zastosowanie Partycypacyjnych Systemów Informacji Geograficznej (PPGIS) w kształtowaniu przestrzeni. Opierając się na jednym z etapów opracowanego modelu – badaniach właściwych, Autorka przedstawia przydatność i możliwości wykorzystania PPGIS w analizach przestrzennych. Ponadto wskazuje na trudności związane z ich zastosowaniem, wynikające zarówno z kompetencji uczestników badań, jak i z problemów technicznych związanych z konstrukcją kwestionariusza. Te obserwacje niewątpliwie mogą przyczynić się do optymalizacji przyszłych badań z wykorzystaniem geoankiety. W rozdziale szóstym Autorka analizuje dotychczasowy udział respondentów w badaniach online dotyczących kształtowania przestrzeni, a także ich motywacje oraz czynniki, które zachęcają lub zniechęcają do uczestnictwa w konsultacjach. Wskazuje również na możliwe sposoby, które mogą pozytywnie wpłynąć na zaangażowanie mieszkańców w procesy decyzyjne. Wyniki badań mają szczególną wartość dla decydentów, zwłaszcza władz lokalnych, w kontekście rozwiązywania złożonych problemów związanych z kształtowaniem przestrzeni z aktywnym udziałem społeczności.

Zwieńczeniem pracy są dwa ostatnie rozdziały: siódmy i ósmy. W rozdziale siódmym Autorka przedstawiła logicznie uporządkowaną dyskusję, wzbogaconą odniesieniami do podobnych badań. Rozdział ósmy natomiast zawiera podsumowanie badań oraz rekomendacje dotyczące procesów partycypacyjnych i wykorzystania Partycypacyjnych Systemów Informacji Geograficznej w kontekście kształtowania przestrzeni. Obejmuje również odpowiedzi na pytania badawcze oraz weryfikuje postawione hipotezy.

Praca porusza problemy niezwykle aktualne zarówno dla teorii, jak i praktyki związanej z geografią społeczno-ekonomiczną oraz gospodarką przestrzenną. Należy podkreślić złożony charakter prac badawczych, wymagający zarówno rozległej wiedzy teoretycznej na temat partycypacji społecznej oraz Partycypacyjnych Systemów Informacji Geograficznej (PPGIS), jak i umiejętności w zakresie stosowania metod i narzędzi badawczych.

W mojej ocenie przedstawiona praca odzwierciedla bardzo dobry warsztat naukowy Pani mgr Patrycji Szarek-Iwaniuk oraz jej szeroką znajomość analizowanej problematyki. W związku z powyższym stwierdzam, że spełnia ona wymogi stawiane rozprawom doktorskim i wnoszę do Rady Naukowej Dyscypliny geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna o przyjęcie rozprawy oraz dopuszczenie jej do kolejnych etapów postępowania w sprawie nadania stopnia naukowego doktora.

Katarzyna Pawlewicz